

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ X, ΜΑΘΗΜΑ XV**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) *Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant.*

β) *Postea lūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam munit. Post trecentos annos Iliā duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutrit. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit. Rōmānis imperium sine fine erit.*

γ) *Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να βρείτε μια λέξη στη Νέα Ελληνική που έχει ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν: *patriam, bello, pericula, transferet, imperium.*

Μονάδες 10

B.6.α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις:

audaciā, filius, Rōmulum, bellum, vitae.

Μονάδες 10

β) *inter se certābant*: να βρεθεί η συντακτική λειτουργία του εμπρόθετου προσδιορισμού *inter se* (Μονάδες 2) και να δηλωθεί η ίδια συντακτική λειτουργία και με τα άλλα δύο πρόσωπα (α' και β' πρόσωπο), κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές και στον ρηματικό τύπο *certābant* (Μονάδες 8).

Μονάδες 10**ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**
Μονάδες 20

15470-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A. α) Συναγωνίζονταν μεταξύ τους ως προς τη δικαιοσύνη και φρόντιζαν (για) την πατρίδα. Στον πόλεμο απομάκρυναν τους κινδύνους με τόλμη και αποκτούσαν συμμαχίες με ευεργεσίες.

β) Αργότερα ο Ίουλος, ο γιος του Αινεία, θα μεταφέρει το βασίλειο από το Λαβίνιο και θα οχυρώσει την Άλβα Λόγγα. Μετά από τριακόσια χρόνια, η Ιλία θα γεννήσει δύο γιους, τον Ρωμόλο και τον Ρώμο, τους οποίους θα αναθρέψει μια λύκαινα. Ο Ρωμόλος θα χτίσει τα τείχη του Άρη και θα ονομάσει τους Ρωμαίους από το όνομά του. Στους Ρωμαίους η εξουσία θα υπάρχει χωρίς τέλος.

γ) Στους πάρα πολύ παγωμένους τόπους (αν και ζουν σε περιοχές φοβερά παγωμένες), φορούν μόνο δέρματα και πλένονται στα ποτάμια. Κάθε φορά που η χώρα τους κάνει (ή η πολιτεία διεξάγει) πόλεμο, εκλέγονται αρχές (άρχοντες) με εξουσία ζωής και θανάτου.

B.2. patriam: πατρίδα, πατριώτης, πατριωτικός, πατριδογνωσία.

bello: ρέμπελος

pericula: πείρα, έμπειρος, εμπειρία, απόπειρα, πεπειραμένος.

transferet: φέρω, φορά, διαφορά, διαφορετικός, προσφορά, προσφέρω

imperium: ιμπεριαλιστής, ιμπεριαλιστικός, ιμπεριαλισμός.

B.6.α) audaciā: αφαιρετική οργανική του τρόπου στο ρήμα propulsabant.

filius: ομοιόπτωτος προσδιορισμός ως παράθεση στη λέξη Iulus.

Rōmulum: ομοιόπτωτος προσδιορισμός ως επεξήγηση στη λέξη filios.

bellum: αντικείμενο του ρήματος gerit.

vitae: γενική αντικειμενική στη λέξη potestate.

β) inter se: εμπρόθετος προσδιορισμός της αλληλοπάθειας στο ρήμα certabant.

inter nos certabamus

inter vos certabatis.

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ X**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant.

β) Postea Iūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam muniet. Post trecentos annos Iliā duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit. Rōmānis imperium sine fine erit. Caesar Augustus, ab Iūlo ortus, Belli portas claudet et Saturnium regnum restituet. Hunc tu, ut Aenēam, in caelo accipies.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να βρεθεί με ποια λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: εποικοδομητικός, απόπειρα, διαφορά, ιμπεριαλισμός, φινάλε.

Μονάδες 10

B.6.α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις:

magnifici, beneficiis, trecentos, de nomine, Rōmānis.

Μονάδες 10

β) Να δηλωθεί η επιρρηματική σχέση που εκφράζεται στους ακόλουθους εμπρόθετους προσδιορισμούς με την πρόθεση in: in suppliciis, in bello, in caelo (Μονάδες 6) και στους παρακάτω εμπρόθετους προσδιορισμούς με την πρόθεση ab: ab Lavinio, ab Iūlo (Μονάδες 4).

Μονάδες 10

Μονάδες 20

15471-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A. α) Οι Ρωμαίοι (ήταν) γενναϊόδωροι στη λατρεία των θεών αλλά ήταν φειδωλοί στο σπίτι/στην ιδιωτική (τους) ζωή. Συναγωνίζονταν μεταξύ τους ως προς τη δικαιοσύνη και φρόντιζαν (για) την πατρίδα. Στον πόλεμο απομάκρυναν τους κινδύνους με τόλμη και αποκτούσαν συμμαχίες με ευεργεσίες.

β) Αργότερα ο Ίουλος, ο γιος του Αινεία, θα μεταφέρει το βασίλειο από το Λαβίνιο και θα οχυρώσει την Άλβα Λόγγα. Μετά από τριακόσια χρόνια, η Ιλία θα γεννήσει δύο γιους, τον Ρωμόλο και τον Ρώμο, τους οποίους θα αναθρέψει μια λύκαινα. Ο Ρωμόλος θα χτίσει τα τείχη του Άρη και θα ονομάσει τους Ρωμαίους από το όνομά του. Στους Ρωμαίους η εξουσία θα υπάρχει χωρίς τέλος. Ο Καίσαρας Αύγουστος, καταγόμενος από τον Ίουλο, θα κλείσει τις πύλες του Πολέμου και θα αποκαταστήσει τη βασιλεία του Κρόνου. Αυτόν εσύ, όπως τον Αινεία, θα (υπο)δεχτείς στον ουρανό.

B.2. εποικοδομητικός → domi

απόπειρα → pericula

διαφορά → transferet

ιμπεριαλισμός → imperium

φινάλε → fine

B.6.α) magnifici: κατηγορούμενο του υποκειμένου (Romani) λόγω του συνδετικού ρήματος erant.

beneficiis: αφαιρετική οργανική του μέσου στο ρήμα parabant.

trecentos: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη annos.

de nomine: εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης στο ρήμα apellabit.

Romanis: δοτική προσωπική κτητική λόγω του ρήματος erit (<sum).

β) in suppliciiis: εμπρόθετος προσδιορισμός της κατάστασης (βλ. σχολικό εγχειρίδιο, *Λατινικά Α' τεύχος*, σελ. 53)/ εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς (βλ. Χρ.

Κανελλόπουλος, Λατινικά για την Γ' Δέσμη, Α' μέρος, σελ. 51)

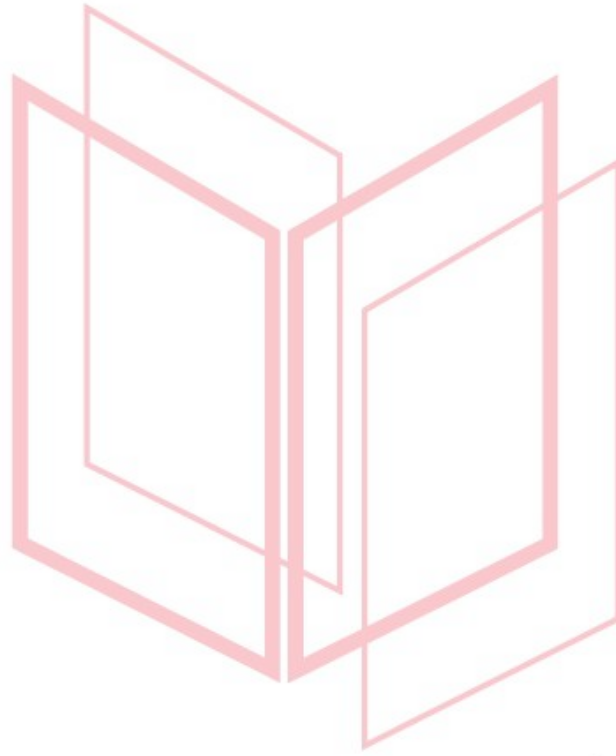
in bello: εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου.

in caelo: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο.

ab Lavinio: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει απομάκρυνση από τόπο/ από τόπο κίνηση.

ab Iulo: εμπρόθετος προσδιορισμός της καταγωγής.

15471-Λύση

αθημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ X**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Apud antīquos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant.

β) Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

γ) Postea lūlus, Aenēae filius, regnum ab Lavinio transferet et Albam Longam munit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α' με τις ετυμολογικά συγγενείς νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β'. Δύο λέξεις της στήλης Α' περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
1. domi	α. απόπειρα
2. pericula	β. αμυντικός
3. possumus	γ. παράφορος
4. posita	δ. αποδόμηση
5. munit	ε. δεσποτισμός
6. transferet	
7. parabant	

Μονάδες 10

B.6.α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις:

minima	είναι στο
deōrum	είναι στο
liberi	είναι στο
ab Lavinio	είναι στο
Aenēae	είναι στο

Μονάδες 10

15473

- β) Στις φράσεις *concordia maxima* (κείμενο α) και *Postea Iūlus, Aenēae filius* (κείμενο γ) να επισημάνετε τη συντακτική λειτουργία των λέξεων *maxima* και *filius*, δηλώνοντας και τις λέξεις που προσδιορίζουν (Μονάδες 4) και να μετατρέψετε τους όρους *maxima* και *filius* σε δευτερεύουσες αναφορικές προσδιοριστικές προτάσεις, επιλέγοντας το σωστό γένος της αναφορικής αντωνυμίας, ανάλογα με τον προσδιοριζόμενο κάθε φορά όρο, τον οποίο και θα αντιγράψετε. (Μονάδες 6)

Μονάδες 10

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15473-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A α) Στους αρχαίους Ρωμαίους υπήρχε πάρα πολύ μεγάλη ομόνοια αλλά (υπήρχε) ελάχιστη πλεονεξία. Οι Ρωμαίοι (ήταν) γενναιόδωροι στη λατρεία των θεών αλλά ήταν φειδωλοί στο σπίτι/στην ιδιωτική (τους) ζωή. Συναγωνίζονταν μεταξύ τους ως προς τη δικαιοσύνη και φρόντιζαν (για) την πατρίδα. Στον πόλεμο απομάκρυναν τους κινδύνους με τόλμη και αποκτούσαν συμμαχίες με ευεργεσίες.

β) Ο νους και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας βρίσκονται στους νόμους. Όπως τα σώματά μας χωρίς τον νου/πνεύμα (δεν στέκονται/υπάρχουν), έτσι και η πολιτεία χωρίς τον νόμο δεν στέκεται/υπάρχει. Οι αρχές (άρχοντες) είναι θεράποντες των νόμων, οι δικαστές (είναι) ερμηνευτές των νόμων και τελικά όλοι (εμείς) είμαστε υπηρέτες των νόμων: γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

γ) Αργότερα ο Ίουλος, ο γιος του Αινεία, θα μεταφέρει το βασίλειο από το Λαβίνιο και θα οχυρώσει την Άλβα Λόγγα.

B.2. domi → αποδόμηση

pericula → απόπειρα

possumus → δεσποτισμός

moenia → αμυντικός

transferet → παράφορος

B.6.α) minima: είναι ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *avaritia*.

deōrum: είναι γενική αντικειμενική στη λέξη *suppliciiis*.

liberi: είναι κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο *nos* (λόγω του απαρεμφάτου *esse* του συνδετικού ρήματος *sum*).

ab Lavinio: είναι εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει απομάκρυνση από τόπο/ από τόπο κίνηση στο ρήμα *transferet*.

Aenēae: είναι γενική κτητική στη λέξη *filius*.

β) Το επίθετο *maxima* είναι ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *concordia*. Η λέξη *filius* είναι ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στη λέξη *lulus*.

concordia, quae maxima erat

lulus, qui filius Aeneae erit.

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ VIII**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) Romani in suppliciis deorum magnifici sed domi parci erant. Iustitia inter se certabant et patriam curabant. In bello pericula audacia propulsabant et beneficiis amicitias parabant. Delecti consultabant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) Gaius Plinius Cornēlio Tacito suo salūtem. Ridēbis. Ego tres apros ferōces cēpi. «Ipse?» interrogābis. Ipse. Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque; etsi retia vacua, plēnas tamen cēras habēbam. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitatiōnis.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα στη Νέα Ελληνική.

Μονάδες 20

B.2 δωμάτιο, ρέμπελος, έδρα, στίλο, κέρινος: να βρείτε από το κείμενο μια ετυμολογικά συγγενή λατινική λέξη για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις της νέας ελληνικής.

Μονάδες 10

B. 6. α) Να εντοπίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω επιθέτων, συμπληρώνοντας κατάλληλα τον πίνακα:

Επίθετα:	Συντακτικός ρόλος:
parci	είναι στο
infirmum	είναι στο
ferōces	είναι στο
vacua	είναι στο
plēnas	είναι στο

Μονάδες 10

β) Gaius Plinius Cornēlio Tacito suo salūtem: να χαρακτηρίσετε την πρόταση ως προς το είδος της (2 Μονάδες) και να γράψετε το ρήμα που εννοείται (5 Μονάδες). Ποιος είναι ο συντακτικός ρόλος του όρου salūtem (3 Μονάδες);

Μονάδες 10**Μονάδες 20**

17665-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Οι Ρωμαίοι ήταν γενναϊόδωροι στη λατρεία των θεών αλλά οικονόμοι στην ιδιωτική τους ζωή. Συναγωνίζονταν μεταξύ τους στη δικαιοσύνη και φρόντιζαν την πατρίδα τους. Στον πόλεμο απομάκρυναν τους κινδύνους με το θάρρος/τόλμη τους και αποκτούσαν συμμάχους/φιλίες με τις ευεργεσίες τους. Εκλεγμένοι άντρες φρόντιζαν για την πατρίδα· Σε αυτούς το σώμα ήταν αδύναμο από τα χρόνια αλλά το πνεύμα δυνατό χάρη στη σοφία τους.

β) Ο Γάιος Πλίνιος στέλνει τις ευχές του στον φίλο του Κορνήλιο Τάκιτο. Θα γελάσεις. Εγώ έπιασα τρία φοβερά αγριογούρουνα. «Ο ίδιος;» θα ρωτήσεις. Εγώ ο ίδιος. Καθόμουνα δίπλα στα δίχτυα· πλάι μου δεν είχα την κυνηγετική λόγχη, αλλά τη γραφίδα και τις πλάκες (αλειμμένες με κερί)· σκεφτόμουνα κάτι και κρατούσα σημειώσεις· αν και είχα/παρόλο που είχα τα δίχτυα άδεια, είχα όμως τις πλάκες μου γεμάτες. Τα δάση κι η ερημιά/μοναξιά είναι δυνατά/μεγάλα ερεθίσματα της σκέψης.

B2. domi, bello, sedebam, stilus, cēras.

B.6. α)

Επίθετα:	Συντακτικός ρόλος:
parci	είναι κατηγορούμενο στο Romani μέσω του συνδετικού ρήματος erant
infirmum	είναι κατηγορούμενο στο corpus μέσω του συνδετικού ρήματος erat
ferōces	είναι επιθετικός προσδιορισμός στο apros
vacua	είναι κατηγορούμενο στο αντικείμενο retia μέσω του ρήματος habebam που εννοείται
plenas	είναι κατηγορούμενο στο αντικείμενο ceras

β) Η πρόταση είναι κύρια, κρίσεως (εκφέρεται με Οριστική), στην οποία εννοείται το ρήμα dicit. Ο όρος salutem είναι αντικείμενο στο εννοούμενο dicit (βλ. και εισαγωγικό σημείωμα στο σχολικό εγχειρίδιο).

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ VI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Apud antīquos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) In eā civitāte, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α' με τις λέξεις της στήλης Β' που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια (3 λέξεις από τη στήλη Α' περισσεύουν)

A'	B'
minima	μινιατούρα
domi	πειρατεία
parci	ανεμόπτερο
bello	αδόμητος
pericula	μπουνάτσα
sapientiam	
boni	
animus	

Μονάδες 10

B. 6. α) Να εντοπίσετε το ρήμα και να αναγνωρίσετε συντακτικά τους υπόλοιπους όρους στην παρακάτω περίοδο λόγου:

17718

[...] boni viri libenter leges servant.

	Είναι το ρήμα της πρότασης
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....
	Είναι.....στο.....

(μονάδες 10)

β) Apud antīquos Rōmānos concordia maxīma: Στην παραπάνω περίοδο λόγου, αφού εντοπίσετε τον δεύτερο στη σειρά επιθετικό προσδιορισμό και τον όρο τον οποίο προσδιορίζει (4 μονάδες), στη συνέχεια να τον αντικαταστήσετε με δευτερεύουσα αναφορική πρόταση (6 μονάδες).

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθλημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17718-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

α) Στους αρχαίους Ρωμαίους υπήρχε πάρα πολύ μεγάλη ομόνοια αλλά ελάχιστη πλεονεξία. Οι Ρωμαίοι στη λατρεία των θεών ήταν μεγαλόπρεποι / γενναιόδωροι αλλά στο σπίτι / στην ιδιωτική ζωή ήταν οικονομοί / φειδωλοί. Συναγωνίζονταν μεταξύ τους ως προς τη δικαιοσύνη και φρόντιζαν την πατρίδα. Στο πόλεμο απωθούσαν / απομάκρυναν τους κινδύνους με τόλμη και ετοιμάζαν / αποκτούσαν φιλίες / συμμαχίες με ευεργεσίες. Διαλεγμένοι / Εκλεγμένοι (οι Συγκλητικοί) φρόντιζαν για την πατρίδα* σε αυτούς το σώμα ήταν (αυτοί είχαν το σώμα) αδύναμο από τα χρόνια / έτη αλλά το πνεύμα (ήταν) δυνατό / ρωμαλέο εξαιτίας της σοφίας / φρόνησης.

β) Σε αυτήν την πολιτεία, την οποία οι νόμοι συγκρατούν / στεριώνουν, καλοί άνδρες υπηρετούν τους νόμους πρόθυμα. Γιατί ο νόμος είναι θεμέλιο της ελευθερίας, πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους / το πνεύμα και η ψυχή και η σκέψη και η άποψη / κρίση / θέση της πολιτείας βρίσκονται / είναι τοποθετημένα στους νόμους. Όπως τα σώματά μας χωρίς νου, έτσι και η πολιτεία χωρίς νόμο δεν στέκεται / υπάρχει.

B. 2.

A'	B'
minima	μινιατούρα
domi	αδόμητος
pericula	πειρατεία
boni	μπουνάτσα
animus	ανεμόπτερο

B. 6. α) [...] boni viri libenter leges servant.

servant	Είναι το ρήμα της πρότασης
viri	Είναι το υποκείμενο του ρήματος servant
boni	Είναι επιθετικός προσδιορισμός στο υποκείμενο του ρήματος viri
libenter	Είναι επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα servant
leges	Είναι αντικείμενο στο ρήμα servant

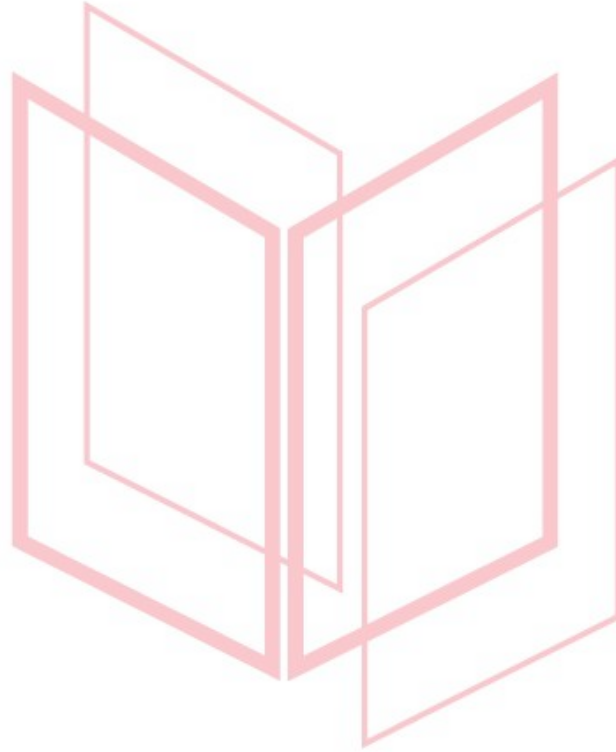
17718-Λύση

β) Apud antiq̄uos Rōmānos concordia maxima...

Ο όρος maxima λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στον όρο concordia

Αναλύεται ως εξής:

...concordia, quae maxima erat

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΙΙΙ, ΜΑΘΗΜΑ ΙV

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Cēpheus et Cassiope Andromedam filiam habent. Cassiope, superba formā suā, cum Nymphis se comparat. Neptūnus irātus ad oram Aethiopiae urget beluam marīnam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet.

β) Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δυο λέξεις της στήλης Β που προτείνονται, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
formā	i. φόρος ii. φόρμουλα
Nymphis	i. νυφικό ii. νυκτερινός
marinam	i. μακρύς ii. μαρινάρισμα
domi	i. δόση ii. δομή
patriam	i. πατέρας ii. πάτωμα

Μονάδες 10

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

B.6. α) Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α' στήλης με τους συντακτικούς όρους της Β'. Στη Β' στήλη υπάρχουν τρεις όροι οι οποίοι δεν αντιστοιχούν στις λέξεις της στήλης Α:

A	B
a. filiam	i. Αντικείμενο στο propulsābant
b. Oraculum	ii. Επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο και

17837

	προσδιορίζει το erant
c. in suppliciis	iii. Υποκείμενο στο propulsābant
d. domi	iv. Εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κατάσταση (ή αναφορά) και προσδιορίζει το erant
e. pericula	v. Αντικείμενο στο habent
	vi. Υποκείμενο στο respondet
	vii. Κατηγορούμενο στο Andromedam
	viii. Αντικείμενο στο respondet

Μονάδες 10

β) se comparat: να δηλωθεί η συντακτική θέση του se (2 μονάδες) και να αναγνωριστεί το είδος της αυτοπάθειας (ευθεία ή πλάγια) (4 μονάδες). Να εντοπίσετε ένα ακόμα σημείο -στο κείμενο α)- όπου η αυτοπάθεια δηλώνεται με τον ίδιο τρόπο (4 μονάδες).

Μονάδες 10

Μονάδες 20

αθλημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17837-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A. α) Ο Κηφέας και η Κασσιόπη έχουν κόρη την Ανδρομέδα. Η Κασσιόπη περήφανη για την ομορφιά της, συγκρίνει τον εαυτό της με τις Νηρηίδες. Ο Ποσειδώνας οργισμένος στέλνει στην ακτή της Αιθιοπίας (ένα) θαλάσσιο κήτος, το οποίο αφανίζει/βλάπτει τους κατοίκους. Το μαντείο απαντά στους κατοίκους: «Βασιλικό σφάγιο για θυσία αρέσει στο θεό!». Τότε ο Κηφέας δένει την Ανδρομέδα σε βράχο· το κήτος κινείται/κατευθύνεται προς την Ανδρομέδα.

β) Οι Ρωμαίοι (ήταν) γενναιόδωροι στη λατρεία των θεών, αλλά ήταν φειδωλοί στο σπίτι/στην ιδιωτική (τους) ζωή. Συναγωνίζονταν μεταξύ τους ως προς τη δικαιοσύνη και φρόντιζαν (για) την πατρίδα. Στον πόλεμο απομάκρυναν τους κινδύνους με θάρρος/τόλμη και αποκτούσαν συμμαχίες με ευεργεσίες. (Οι) εκλεγμένοι άντρες φρόντιζαν για την πατρίδα· Το σώμα σ' αυτούς ήταν αδύναμο από τα χρόνια, αλλά το πνεύμα δυνατό/ρωμαλέο από τη σοφία/εξαιτίας της σοφίας τους.

B.2.

A	B
formā	i. φόρος ii. φόρμουλα
Nymphis	i. νυφικό ii. νυκτερινός
marinam	i. μακρύς ii. μαρινάρισμα
domi	i. δόση ii. δομή
patriam	i. πατέρας ii. πάτωμα

B.6. α)

a-vii

b-vi

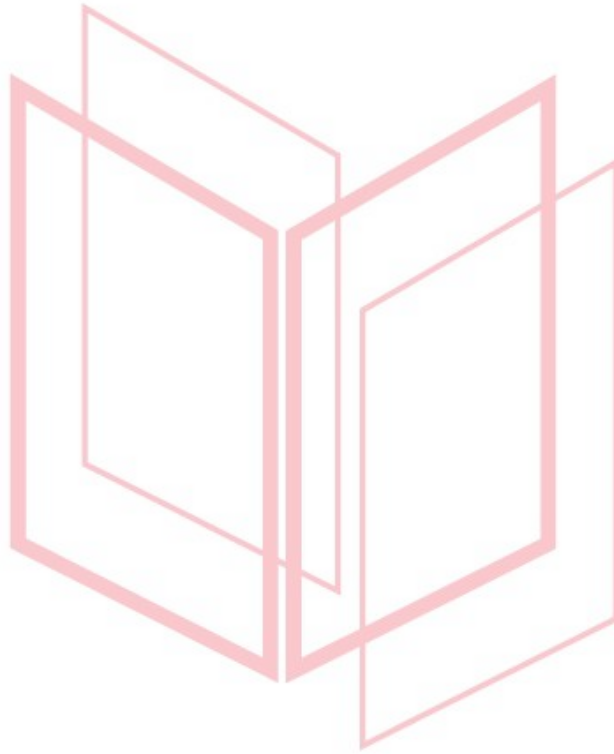
c-iv

d-ii

e-i

17837-Λύση

β) Το se είναι Αντικείμενο στο $comparat$. Πρόκειται για ευθεία ή άμεση αυτοπάθεια (το se αναφέρεται στο Υποκείμενο του $comparat$, Cassiope). Άλλο ένα σημείο ευθείας αυτοπάθειας -στο κείμενο α)- είναι το « $se\ movet$ ».

αθλημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ IX

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Apud antīquos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit . Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punīre parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit.

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης A μια από τις δύο λέξεις της Νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη B, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
minima	i. μινιατούρα ii. μηνιαίος
domi	i. δρόμος ii. δωμάτιο
pericula	i. περιγέλος ii. πειρατής
vulnere	i. ουλή ii. ουλαμός
punire	i. πόνος ii. ποινή

Μονάδες 10

B.6. α) Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α' στήλης με τους συντακτικούς όρους από τη στήλη Β'. Στη Β' στήλη υπάρχουν τρεις όροι οι οποίοι δεν αντιστοιχούν στις λέξεις της στήλης Α:

18725

A	B
1. magnifici	i. Εμπρόθετος προσδιορισμός της αυτοπάθειας
2. inter se	ii. Αφαιρετική της αιτίας
3. iustitia	iii. Αφαιρετική του τρόπου
4. Illis	iv. Εμπρόθετος προσδιορισμός της αλληλοπάθειας
5. dolore	v. Αφαιρετική της αναφοράς
	vi. Έμμεσο αντικείμενο στο aperit
	vii. Κατηγορούμενο στο Romani
	viii. Κατηγορούμενο στο erant.

(Μονάδες 10)

β) Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt.

Να τραπεί η περίοδος από την ενεργητική σύνταξη στην παθητική (μονάδες 7) και να δικαιολογηθεί ο τύπος του ποιητικού αιτίου (μονάδες 3).

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

18725-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Στους αρχαίους Ρωμαίους υπήρχε πάρα πολύ μεγάλη ομόνοια, αλλά ελάχιστη πλεονεξία. Οι Ρωμαίοι στην λατρεία των θεών ήταν μεγαλόπρεποι/γενναιόδωροι, αλλά στην ιδιωτική (τους) ζωή ήταν οικονόμοι/φειδωλοί. (Συν)αγωνίζονταν μεταξύ τους για τη δικαιοσύνη και φρόντιζαν την πατρίδα. Στον πόλεμο τους κινδύνους απωθούσαν/απομάκρυναν με τόλμη και ετοίμαζαν/ αποκτούσαν φιλίες/συμμαχίες με ευεργεσίες. Οι εκλεγμένοι (Οι Συγκλητικοί) φρόντιζαν για την πατρίδα. Σ' αυτούς το σώμα ήταν αδύναμο από τα χρόνια, αλλά το πνεύμα ήταν δυνατό/ρωμαλέο εξαιτίας της σοφίας/χάρη στη σοφία.

β) Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Σε εκείνους η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει την αδικία και αυτοκτονεί με μαχαίρι. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα με μεγάλο πόνο/μεγάλη οδύνη και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα.

B. 2.

minima→ i. μινιατούρα

domi→ii. Δωμάτιο

pericula→ii. Πειρατής

vulnere→i. ουλή

punire→ii. Ποινή

B. 6.α)

1. magnifici→ vii. Κατηγορούμενο στο Romani

2. inter se→iv. Εμπρόθετος προσδιορισμός της αλληλοπάθειας

3. iustitia→v. Αφαιρετική της αναφοράς

4. Illis→vi. Έμμεσο αντικείμενο στο aperit

5. dolore→iii. Αφαιρετική του τρόπου

6.β)

Ea maesta invenitur a marito et patre et Iunio Bruto.

Τα ποιητικά αίτια a marito et patre et Iunio Bruto εκφέρονται εμπρόθετα με a(b)+αφαιρετική, γιατί είναι έμψυχα.

19053

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ VII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventure audio; speculatōres nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavēre debētis; hostes enim de collibus advolāre solent et caedem militum perpetrāre possunt».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης A την ελληνική λέξη της στήλης B που δεν είναι ετυμολογικά συγγενής:

A	B
a. magnifici	I. μεγαλείο II. μεγαλομανής III. μάγος
b. domi	I. δώμα II. δόντι III. δωμάτιο
c. pericula	I. κουλούρι II. πείρα III. πειρατής

19053

d. castra	I. καστροπολιτεία II. κάστορας III. καστράκι
e. audio	I. διόδια II. ωτίτιδα III. ωτοασπίδες

Μονάδες 10

B. 6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

deorum:	είναι στο.....
audaciā:	είναι στο.....
propter sapientiam:	είναι στο.....
eos:	είναι στο.....
militum:	είναι στο.....

(μονάδες 10)

β) in castra: να γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές, ώστε ο εμπρόθετος να δηλώνει τη στάση σε τόπο.

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19053-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Οι Ρωμαίοι ήταν γενναιόδωροι στη λατρεία των Θεών αλλά οικονόμοι στο σπίτι (στην ιδιωτική τους ζωή). Συναγωνίζονταν (παράβγαιναν) μεταξύ τους στη δικαιοσύνη και φρόντιζαν την πατρίδα (τους). Στον πόλεμο απομάκρυναν τους κινδύνους με τόλμη (με το θάρρος τους) και αποκτούσαν φίλιες (συμμάχους) με τις ευεργεσίες τους. Εκλεγμένοι (άντρες) φρόντιζαν για την πατρίδα (το κράτος)· αυτοί (οι άντρες) είχαν (σε αυτούς ήταν) το σώμα αδύναμο από τα χρόνια αλλά το πνεύμα δυνατό εξαιτίας της σοφίας (τους).

β) Διατάζει (δίνει εντολή σε) όλους τους διοικητές των λεγεώνων να εισάγουν στο στρατόπεδο δημητριακά (να μεταφέρουν στάρι στα στρατόπεδά τους). Συμβουλεύει τους στρατιώτες με αυτά τα λόγια (με τα παρακάτω λόγια): «πληροφορούμαι ότι πλησιάζουν οι εχθροί· οι ανιχνευτές μας αναγγέλλουν ότι αυτοί (οι εχθροί) είναι (βρίσκονται) κοντά. Οφείλετε (πρέπει) να φυλάγεστε από τη δύναμη (την ορμή) των εχθρών· γιατί οι εχθροί συνηθίζουν να (εξ)ορμούν από τους λόφους και μπορούν να διαπράξουν σφαγή των στρατιωτών (μας) (κατασφάξουν τους στρατιώτες μας)».

B. 2.

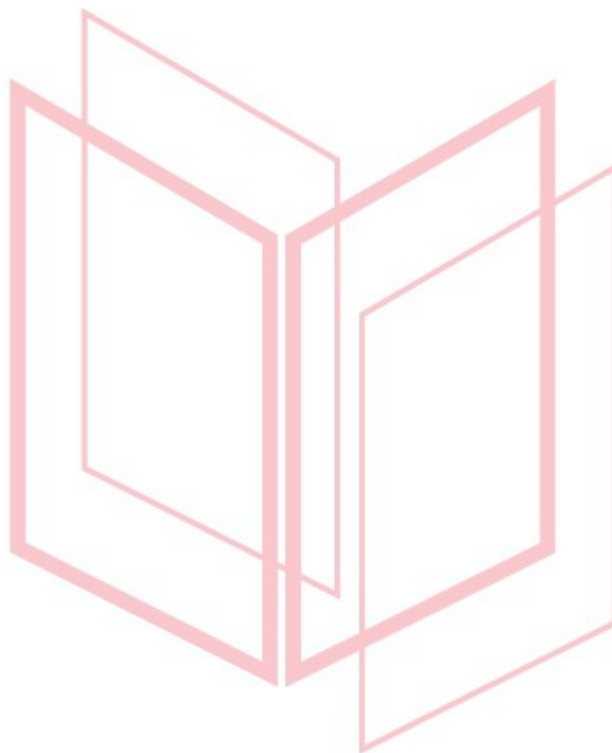
a-III, b-II, c-I, d-II, e-I (σύμφωνα με το σχολικό βιβλίο)

B. 6. α)

deorum:	είναι γενική αντικειμενική στο <i>supplicis</i>
audaciā:	είναι απρόθετη αφαιρετική (οργανική ως επιρρηματικός προσδιορισμός) του τρόπου στο <i>propulsabant</i>
propter sapientiam:	είναι εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο <i>erat</i>
eos:	είναι υποκείμενο στο απαρέμφατο <i>esse</i> (ετεροπροσωπία)
militum:	είναι γενική αντικειμενική στο <i>caedem</i>

19053-Λύση

β) στάση σε τόπο → in castris

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19770

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ XIV

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Romani in suppliciis deorum magnifici sed domi parci erant. Iustitia inter se certabant et patriam curabant. In bello pericula audacia propulsabant et beneficiis amicitias parabant. Delecti consultabant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) Respondit ille se esse Orcum. Turn terror Cassium concussit et e somno eum excitavit. Cassius servos in clamavit et de homine eos interrogavit. Illi neminem viderant. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniavit. Paucis post diebus res ipsa fidem somnii confirmavit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία λέξη της Λατινικής με ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής:

ΣΤΗΛΗ Α΄ Λατινική	ΣΤΗΛΗ Β΄ Νέα Ελληνική
1.	δώμα
2.	ρέμπελος
3.	ουμανισμός
4.	βιντεοσκόπηση
5.	απόδοση

Μονάδες 10

B. 6. α) Να εντοπίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω όρων συμπληρώνοντας κατάλληλα τον πίνακα:

19770

Όροι:	Συντακτικός ρόλος:
in suppliciis	είναι στο
parci	είναι στο
inter se	είναι στο
propter sapientiam	είναι στο
se (dedit)	είναι στο

(Μονάδες 10)

β) «Respondit ille se esse Orcum»: Να αναγνωρίσετε το είδος του απαρεμφάτου (μονάδες 2), να εντοπίσετε το υποκείμενο του απαρεμφάτου (μονάδες 3) και να αιτιολογήσετε την πτώση του (μονάδες 5).

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19770-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A. α) Οι Ρωμαίοι ήταν γενναιόδωροι στη λατρεία των θεών αλλά οικονόμοι στην ιδιωτική τους ζωή. (Συν)αγωνίζονταν μεταξύ τους στη δικαιοσύνη και φρόντιζαν την πατρίδα (τους). Στον πόλεμο απομάκρυναν τους κινδύνους με τόλμη (θάρρος) και αποκτούσαν συμμαχίες/φιλίες με τις ευεργεσίες (τους). Εκλεγμένοι άντρες φρόντιζαν για την πατρίδα· σε αυτούς το σώμα ήταν αδύναμο από τα χρόνια αλλά το πνεύμα δυνατό χάρη στη σοφία τους / εξαιτίας της σοφίας τους.

β) Εκείνος απάντησε ότι ήταν ο Πλούτωνας. Τότε τρόμος συντάραξε τον Κάσσιο και τον σήκωσε από τον ύπνο. Ο Κάσσιος φώναξε τους δούλους και τους ρώτησε για τον άνθρωπο. Εκείνοι δεν είχαν δει κανένα. Ο Κάσσιος για δεύτερη φορά παραδόθηκε στον ύπνο και ονειρεύτηκε την ίδια μορφή. Μετά από λίγες μέρες η ίδια η πραγματικότητα (τα ίδια τα πράγματα) επιβεβαίωσε (επιβεβαίωσαν) την αξιοπιστία του ονείρου.

B.2.

ΣΤΗΛΗ Α΄ Λατινική	ΣΤΗΛΗ Β΄ Νέα Ελληνική
1. domi	δώμα
2. bellum	ρέμπελος
3. homine	ουμανισμός
4. viderant	βιντεοσκόπηση
5. dedit	απόδοση

B.6. α)

Όροι:	Συντακτικός ρόλος:
in suppliciis	είναι εμπρόθετος προσδιορισμός της κατάστασης ή της αναφοράς στο ρήμα erant
parci	είναι κατηγορούμενο στο υποκείμενο Romani μέσω του συνδετικού ρήματος erant

19770-Λύση

inter se	είναι εμπρόθετος προσδιορισμός της αλληλοπάθειας στο ρήμα certabant
propter sapientiam	είναι εμπρόθετος προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο ρήμα erat
se (dedit)	είναι άμεσο αντικείμενο στο ρήμα dedit (άμεση αυτοπάθεια)

β) Το απαρέμφατο *esse* είναι ειδικό. Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου *esse* είναι το *se*. Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου βρίσκεται πάντα σε αιτιατική και δεν παραλείπεται παρά το γεγονός ότι ταυτίζεται νοηματικά με το υποκείμενο του ρήματος (λατινισμός).

αθηνάμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ XIV**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) Apud antīquos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antōnii fuerat, Athēnas confūgit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να διαγράψετε όποια από τις νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β΄ δεν έχει ετυμολογική συγγένεια με τη λατινική λέξη της στήλης Α΄.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
antīquos	αντικέρης, αντίκα, αντικείμενο
minima	μινιατούρα, μανόμετρο, μινιόν
domi	δοτικός, δωμάτιο, δώμα
pericula	πείρα, πειρατής, πειρασμός
patriae	πατριδολάτρης, πατριδογνωσία, προδότης

Μονάδες 10

B.6.α) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, αναγνωρίζοντας τη συντακτική λειτουργία κάθε λέξης και τον όρο που προσδιορίζει

Λέξη κειμένου	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται
deorum		
iustitiā		
eis		
Athenas		
somno		

(Μονάδες 10)

20762

β) Στο απόσπασμα του α' κειμένου «Rōmāni...curābant» να εντοπίσετε την απρόθετη γενική που δηλώνει στάση σε τόπο (μονάδες 2) και τον εμπρόθετο επιρρηματικό προσδιορισμό που δηλώνει την αλληλοπάθεια (μονάδες 2). Στη συνέχεια να συμπληρώσετε τους παρακάτω πίνακες: Στον α' πίνακα να γράψετε τις άλλες επιρρηματικές αναφορές σε σχέση με τον ίδιο τύπο (μονάδες 2) και στο β' πίνακα να δηλώσετε την αλληλοπάθεια στα άλλα πρόσωπα (μονάδες 4):

α' πίνακας

Απρόθετη γενική στάση σε τόπο (μονάδες 2)	Κίνηση σε τόπο (μονάδες 1)	Απομάκρυνση από τόπο (μονάδες 1)

β' πίνακας

Εμπρόθετος προσδιορισμός αλληλοπάθειας (μονάδες 2)	Εκφορά της αλληλοπάθειας (α' πρόσωπο) (μονάδες 2)	Εκφορά της αλληλοπάθειας (β' πρόσωπο) (μονάδες 2)

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

20762-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

α) Στους αρχαίους Ρωμαίους υπήρχε (τους αρχαίους Ρωμαίους διέκρινε) πάρα πολύ μεγάλη ομόνοια αλλά ελάχιστη πλεονεξία. Οι Ρωμαίοι (ήταν) γενναιόδωροι στη λατρεία των θεών, αλλά ήταν οικονόμοι/φειδωλοί στην ιδιωτική (τους) ζωή. Συναγωνίζονταν μεταξύ τους στη δικαιοσύνη και φρόντιζαν την πατρίδα. Στον πόλεμο απομάκρυναν τους κινδύνους με τόλμη και αποκτούσαν συμμαχίες με ευεργεσίες. Εκλεγμένοι (άντρες, ενν. οι Συγκλητικοί) φρόντιζαν για την πατρίδα· Σ' αυτούς το σώμα (ήταν) αδύναμο από τα χρόνια, αλλά υπήρχε δυνατό πνεύμα εξαιτίας της σοφίας (τους).

β) Μετά τη ναυμαχία στο Άκτιο ο Κάσσιος από την Πάρμα, που είχε υπηρετήσει στο στρατό του Μάρκου Αντώνιου, κατέφυγε στην Αθήνα. Εκεί μόλις είχε παραδώσει στον ύπνο την παραγμένη (του) ψυχή, όταν του εμφανίστηκε ξαφνικά (μια) φρικτή μορφή.

B.2.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
antīquos	αντικέρης, αντίκα, αντικείμενο
minima	μινιατούρα, μανόμετρο, μινιόν
domi	δοτικός, δωμάτιο, δώμα
pericula	πείρα, πειρατής, πειρασμός
patriae	πατριδολάτρης, πατριδογνωσία, προδότης

B.6.α.

Λέξη κειμένου	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται
deorum	είναι ετερόπτωτος προσδιορισμός γενική αντικειμενική	στο supplicis
iustitiā	είναι επιρρηματικός προσδιορισμός πλάγια πτώση, αφαιρετική της αναφοράς	στο certabant
eis	είναι δοτική προσωπική κτητική	στο ρήμα erat
Athenas	επιρρηματικός προσδιορισμός απρόθετη αιτιατική κίνησης σε	στο ρήμα confugit

20762-Λύση

	τόπο, γιατί είναι όνομα πόλης, πρωτόκλιτο στον πληθυντικό αριθμό	
somno	έμμεσο αντικείμενο	Στο ρήμα dederat (δίπτωτο)

β) α' πίνακας

Απρόθετη γενική στάση σε τόπο στο κείμενο (μονάδες 2)	Κίνηση σε τόπο (μονάδες 1)	Απομάκρυνση από τόπο (μονάδες 1)
domi	domum	domo

β' πίνακας

Εμπρόθετος προσδιορισμός αλληλοπάθειας στο κείμενο (μονάδες 2)	Εκφορά της αλληλοπάθειας (α' πρόσωπο) (μονάδες 2)	Εκφορά της αλληλοπάθειας (β' πρόσωπο) (μονάδες 2)
inter se certabant	inter nos certabamus	inter vos certabatis

ΜΑΘΗΜΑ ΙΙΙ, ΜΑΘΗΜΑ ΙV, ΜΑΘΗΜΑ ΧΙΙΙ

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Repente Perseus calceis pennātis advolat; puellam videt et stupet formā puellae. Perseus hastā beluam delet et Andromedam liberat.

β) In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

γ) Sulpicius Gallus legātus Luci Aemili Pauli erat, qui bellum adversus Persen regem gerēbat. Serēnā nocte subito luna defecerat; ob repentīnum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να αντιστοιχίσετε καθεμία λατινική λέξη της στήλης A με τη λέξη της στήλης B με την οποία συγγενεύει ετυμολογικά (δύο λέξεις της στήλης B περισσεύουν):

A	B
videt	ανεμίζω
liberat	διανυκτερεύω
pericula	βιδώνω
nocte	ιδεαλιστής
animos	ανελευθερία
	ανεμελιά
	πείραγμα

Μονάδες 10

B.6.α) «qui bellum adversus Persen regem gerebat»: να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους της προηγούμενης πρότασης.

(Μονάδες 10)

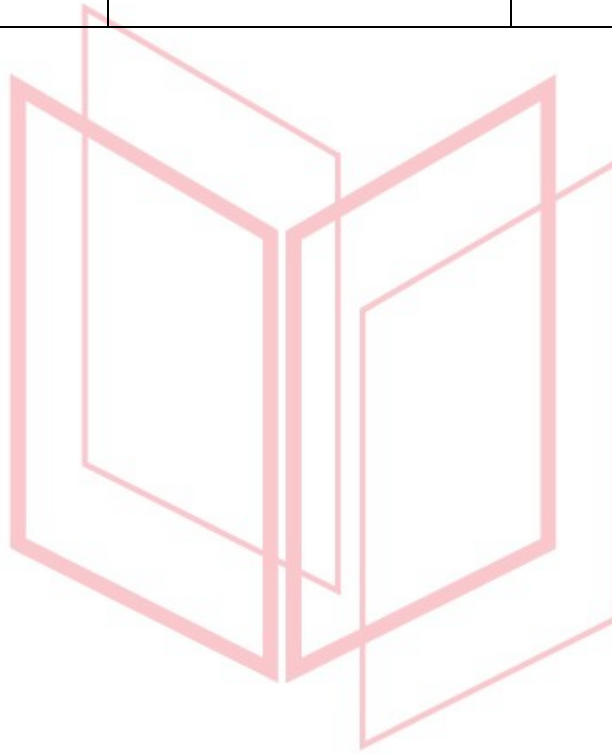
β) Να εντοπίσετε στα αποσπάσματα που σας δόθηκαν τέσσερις προσδιορισμούς της αιτίας που εκφέρονται είτε εμπρόθετα είτε με πλάγια πτώση ουσιαστικού (4 Μονάδες). Στη συνέχεια να εντάξετε τον καθένα στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με τον τρόπο εκφοράς του, δηλώνοντας ταυτόχρονα και τον όρο που προσδιορίζει (6 Μονάδες).

21010

Εμπρόθετος Προσδιορισμός	Πλάγια πτώση	Όρος που προσδιορίζει

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21010-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.

α) Ξαφνικά ο Περσέας καταφθάνει πετώντας με τα φτερωτά σανδάλια (του)· βλέπει την κοπέλα/την κόρη και θαμπώνεται από την ομορφιά της κοπέλας. Ο Περσέας σκοτώνει το κήτος με το δόρυ (του) και ελευθερώνει την Ανδρομέδα.

β) Στον πόλεμο απομάκρυναν/απωθούσαν τους κινδύνους με την τόλμη/το θάρρος (τους) και αποκτούσαν συμμαχίες/συμμάχους με τις ευεργεσίες (τους). Εκλεγμένοι (άνδρες) φρόντιζαν για την πατρίδα/το κράτος· σ' αυτούς το σώμα ήταν αδύναμο από τα χρόνια αλλά το πνεύμα δυνατό χάρη στη σοφία (τους)/εξαιτίας της σοφίας (τους). (Οι άντρες αυτοί είχαν το σώμα αδύναμο από τα χρόνια αλλά το πνεύμα δυνατό εξαιτίας της σοφίας (τους)).

γ) Ο Σουλπίκιος Γάλλος ήταν ύπαρχος του Λεύκιου Αιμίλιου Παύλου, ο οποίος διεξήγε πόλεμο/πολεμούσε εναντίον του Περσέα του βασιλιά. Μια ξάστερη νύχτα ξαφνικά η σελήνη είχε χαθεί/έγινε έκλειψη της σελήνης· εξαιτίας του ξαφνικού παράξενου και φοβερού θεάματος, τρόμος είχε καταλάβει/πιάσει τις ψυχές των στρατιωτών και ο στρατός είχε χάσει την αυτοπεποίθησή (του)/το ηθικό (του).

B.2.

videt → ιδεαλιστής

liberat → ανελευθερία

pericula → πείραγμα

nocte → διανυκτερεύω

animos → ανεμίζω

B.6.α)

gerebat: είναι το ρήμα της πρότασης

qui: είναι το υποκείμενο του ρήματος gerebat

bellum: είναι το αντικείμενο του ρήματος gerebat

adversus Persen: είναι εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της εχθρικής διάθεσης/κατεύθυνσης στο ρήμα gerebat

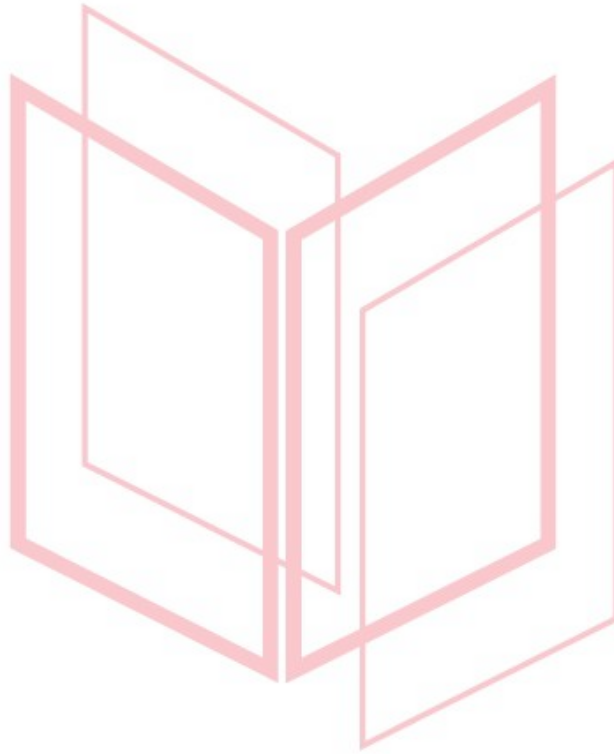
regem: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο Persen

β)

Εμπρόθετος Προσδιορισμός	Πλάγια πτώση	Όρος που προσδιορίζει
	formā	superba

21010-Λύση

ex annis		(infirmum) erat
propter sapientiam		(validum) erat
ob monstrum		invaserat

αθημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

22006

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ XIV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimāvit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit. Respondit ille se esse Orcum.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 1. Να αντιστοιχίσετε τους συγγραφείς της στήλης Α΄ με τα έργα τους στη στήλη Β΄.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
Πόπλιος Βεργίλιος Μάρων	Ύμνος της Εκατονταετίας (Carmen saeculare)
Κόιντος Οράτιος Φλάκκος	Για την αρχιτεκτονική (De architectura)
Οβίδιος	Ab urbe condita (παρουσίαση της ιστορικής διαδρομής της «αιώνιας Πόλης» από την ίδρυσή της ως το 9 π.Χ.)
Τίτος Λίβιος	Μεταμορφώσεις (Metamorphoseon libri)
Βιτρούβιος	Αινειάδα (Aeneis)

Μονάδες 10

22006

B. 2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α΄ με τις ετυμολογικά συγγενείς λέξεις της νέας ελληνικής της στήλης Β΄. Δύο λέξεις της στήλης Β΄ περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
domi	μπελάς
bello	εμπειρία
pericula	φάτσα
magnitudinis	δωμάτιο
facie	επιδείνωση
	μεγαλοπρέπεια
	ρέμπελος

Μονάδες 10

B. 3. Να συμπληρώσετε τα κενά των επόμενων φράσεων με τη σημασιολογικά κατάλληλη από τις λατινικές εκφράσεις που ακολουθούν (δύο από τις οποίες περισσεύουν): casus belli, Curriculum Vitae, alter ego, scripta manent, modus vivendi, a priori, primus inter pares.

- i. Αυτοί οι δύο δεν είναι μόνο κολλητοί, Αλληλοσυμπληρώνονται. Ο ένας είναι το του άλλου.
- ii. Η επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης στα 12 μίλια θεωρείται για την Τουρκία.
- iii. Αύριο έχω κανονίσει συνέντευξη για δουλειά. Ετοίμασα και το
- iv. Ο Αρχιεπίσκοπος δεν μπορεί να επιβάλλει την άποψή του στο μητροπολιτικό συμβούλιο χωρίς τη συμφωνία των μελών του, αφού είναι
- v. Η ιεράρχηση των αναγκών από την πολιτική προστασία μπορεί να προλάβει καταστάσεις κρίσεων.

Μονάδες 10

B. 4. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

supplicii: αιτιατική πληθυντικού

22006

deōrum: κλητική ενικού

bello: αιτιατική ενικού

pericula: ονομαστική πληθυντικού

audaciā: κλητική πληθυντικού

beneficiis: ονομαστική ενικού

corpus: δοτική πληθυντικού

species: η ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

hominem: ονομαστική πληθυντικού

ingentis: αφαιρετική ενικού

effigiēi: αιτιατική πληθυντικού

se: δοτική ενικού στο α' πρόσωπο

quem: αιτιατική πληθυντικού στο ίδιο γένος

eius: την ίδια πτώση στον πληθυντικό στο ίδιο γένος

ille: ονομαστική πληθυντικού στο ίδιο γένος

Μονάδες 15

B. 5. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

erant: τον ίδιο τύπο στον μέλλοντα και στον παρακείμενο

certābant: τον ίδιο τύπο στον συντελεσμένο μέλλοντα

curābant: το γ' ενικό οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής

dederat: το β' ενικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

apparuit: το β' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα ενεργητικής φωνής

existimāvit: τα απαρέμφατα ενεστώτα ενεργητικής και μέσης φωνής

venire: το γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

αλημπινίσις

22006

asprexit: το α' ενικό οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής

conspērit: το γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα και παρατατικού ενεργητικής φωνής

curīnit: τον ίδιο τύπο στους υπόλοιπους συντελικούς χρόνους

Μονάδες 15

Β.6.α) Στο πρώτο απόσπασμα («Rōmāni in suppliciis ... propter sapientiam validum erat.») να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε συντακτικά πέντε (5) εμπρόθετους επιρρηματικούς προσδιορισμούς. Να καταγράψετε, επίσης, τους όρους στους οποίους αναφέρονται.

(μονάδες 10)

β) «Quem simul asprexit Cassius»: Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης, να αναφέρετε με ποιον σύνδεσμο εισάγεται, τι δηλώνει, πώς εκφέρεται η πρόταση και πώς λειτουργεί συντακτικά.

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθλημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

22006-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. α) Οι Ρωμαίοι ήταν γενναιόδωροι στη λατρεία των Θεών αλλά οικονόμοι στο σπίτι (στην ιδιωτική τους ζωή). Συναγωνίζονταν (παράβγαιναν) μεταξύ τους στη δικαιοσύνη και φρόντιζαν την πατρίδα (τους). Στον πόλεμο απομάκρυναν τους κινδύνους με τόλμη (με το θάρρος τους) και αποκτούσαν φιλίες (συμμάχους) με τις ευεργεσίες τους. Εκλεγμένοι (άντρες) φρόντιζαν για την πατρίδα (το κράτος)· αυτοί (οι άντρες) είχαν (σε αυτούς ήταν) το σώμα αδύναμο από τα χρόνια αλλά το πνεύμα δυνατό εξαιτίας της σοφίας (τους).

β) Εκεί μόλις είχε παραδώσει (πριν καλά καλά παραδώσει) στον ύπνο την ταραγμένη ψυχή του, όταν ξαφνικά εμφανίστηκε σε αυτόν ένα φρικτό θέαμα (μια φρικτή μορφή). Νόμιζε πως ερχόταν προς αυτόν (προς το μέρος του) ένας άνθρωπος με πελώριο μέγεθος (ανάστημα) και βρώμικο πρόσωπο (βρώμικη όψη), όμοιος με μορφή (είδωλο) νεκρού. Μόλις τον είδε (κοίταξε) ο Κάσιος, τον έπιασε φόβος και θέλησε να ακούσει (πληροφορηθεί) το όνομά του. Εκείνος απάντησε πως είναι (ήταν) ο Πλούτωνας (ο Χάροντας).

B. 1.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
Πόπλιος Βεργίλιος Μάρων	Αινειάδα (Aeneis)
Κόιντος Οράτιος Φλάκκος	Ύμνος της Εκατονταετίας (Carmen saeculare)
Οβίδιος	Μεταμορφώσεις (Metamorphoseon libri)
Τίτος Λίβιος	Ab urbe condita (παρουσίαση της ιστορικής διαδρομής της «αιώνιας Πόλης» από την ίδρυσή της ως το 9 π.Χ.)
Βιτρούβιος	Για την αρχιτεκτονική (De architectura)

B. 2.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄

22006-Λύση

domi	δωμάτιο
bello	ρέμπελος
pericula	εμπειρία
magnitudinis	μεγαλοπρέπεια
facie	φάτσα

B. 3.

- i. alter ego
- ii. casus belli
- iii. Curriculum Vitae
- iv. primus inter pares
- v. a priori

B. 4.

suppliciis: supplicia

deōrum: deus/dive

bello: bellum

pericula: pericula

audaciā: audaciae

beneficiis: beneficium

corpus: corporibus

species: species

hominem: homines

ingentis: ingenti

effigiēi: effigies

αθλητισμού

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

22006-Λύση

se → mihi

quem → quos

eius → eorum

ille → illi

B. 5.

erant: erunt, fuerunt/fuere

certābant: certaverint

curābant: curabit

dederat: dās

apparuit: apparetis, apparebitis

existimāvit: existimare, existimari

venire: venerant

aspexit: aspiciam

concēpit: concipiunt, concipiebant

cupivit: υπερσυντέλικος: cupiverat

συντελεσμένος μέλλοντας: cupiverit

B.6.α)

in suppliciiis: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της κατάστασης ή της αναφοράς στο
erant

inter se: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αλληλοπάθειας στο certabant

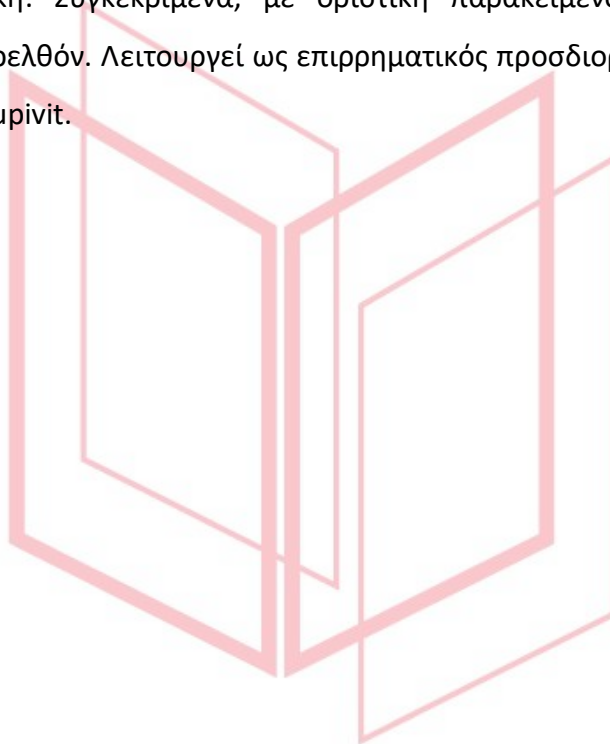
in bello: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο propulsabant

ex annis: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου
στο (infirmum) erat

22006-Λύση

propter sapientiam: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο (validum) erat

β) «Quem simul aspexit Cassius»: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο simul, που χρησιμοποιείται για να δηλωθεί το προτερόχρονο· εκφέρεται με οριστική. Συγκεκριμένα, με οριστική παρακειμένου, γιατί δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στα ρήματα concepit και curavit.

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ